

Crynodeb o Adroddiad Bwyd Amaeth Gogledd Cymru: Ar Gyfer Timau Cynllunio Awdurdodau Lleol

Mae gan adrannau cynllunio o fewn awdurdodau lleol rôl hanfodol i'w chwarae wrth gryfhau systemau bwyd lleol a rhanbarthol yng Ngogledd Cymru, yn enwedig o ran creu mynediad i dir, hybu cynhyrchu lleol a chefnogi bwyd cymunedol. Mae cynyddu mynediad at dyfu yn gwella iechyd corfforol a meddyliol, ymgysylltu â'r gymuned/rhannu gwybodaeth, a gall ddarparu cyfleoedd ar gyfer entrepreneuriaeth a chyflogaeth.

Galluogwyr

Polisiau Parthau a Defnydd Tir:

- Dynodi ardaloedd ar gyfer amaethyddiaeth drefol, gerddi cymunedol, a marchnadoedd ffermwyr (gan sicrhau mynediad teithio cyhoeddus/llesol).
- Annog datblygiadau defnydd cymysg sy'n cynnwys mannau cynhyrchu bwyd.
- Ffermydd sirol aml-bwrpasol neu ffermydd llai sy'n cyflenwi cynhwysion i brydau ysgol ac ysbyty

Caniatáu a Thrwyddedu:

- Symleiddio prosesau ar gyfer busnesau sy'n gysylltiedig â bwyd (ee, tryciau bwyd, proseswyr ar raddfa fach).
- Symleiddio rheoliadau ar gyfer cynhyrchu a gwerthu bwyd yn y cartref
- Symleiddio rheoliadau ar gyfer cyfleusterau llety ar raddfa fach ar safleoedd garddwriaeth fasnachol
- Paid â chaniatáu siopau bwyd poeth ger ysgolion a cholegau
- Symleiddio prosesau ar gyfer busnesau sy'n gysylltiedig â bwyd (e.e., tryciau bwyd, proseswyr ar raddfa fach).

Mannau Cyhoeddus a Seilwaith:

- Creu mannau tyfu bwyd cyhoeddus (e.e., gerddi to, lotiau gwag).
- Buddsoddi mewn seilwaith bwyd fel cyfleusterau storio oer a chanolfannau dosbarthu.

Engreifftiau

[Ein Bwyd 1200](#) (gweler Adran 2 yr adroddiad): Mae Ein Bwyd 1200 yn gweithio efo tirfeddianwyr a thyfwyr posibl ym Mhowys, gan helpu i ddarparu mynediad i dir ac annog cynhyrchu bwyd mwy cynaliadwy yn yr ardal.

[Bydd Prosiect Datblygu Systemau Bwyd Sir Gaerfyrddin](#) yn rhoi seilwaith, offer a staff medrus ar waith i fodelu safle cynhyrchu ffrwythau a llysiau cynaliadwy ar raddfa maes ar fferm y cyngor 100 erw.

Mae [Larder Cymru](#) wedi bod yn cydweithio ag awdurdodau lleol yn adolygu bwydlenni ysgolion, gan geisio integreiddio mwy o gynnyrch lleol i'r plât cyhoeddus.

Cyllid

[Cynllun Datblygu Garddwriaeth | Is-bwnc | LLYW.CYMRU](#)

[FUNDING - AgriFood4NetZeroNetwork+](#)

[Cymru'n arloesi: creu cymru gryfach, decach, a gwyrddach \[HTML\] | LLYW.CYMRU](#)

Ystyriaethau cysylltu system fwyd

- Sicrhau bod polisiau bwyd yn mynd i'r afael ag ecwiti cymdeithasol drwy ystyried cymunedau ymylol.
 - E.e. Mae cynyddu mynediad at ffrwythau a llysiau ymhlith aelwydydd incwm isel yn lleihau dibyniaeth ar y GIG
- Cynnwys rhanddeiliaid amrywiol mewn prosesau gwneud penderfyniadau.

North Wales Agri food Report Summary: For Local Authority Planning Teams

Planning departments within local authorities have a critical role to play in strengthening local and regional food systems in North Wales, particularly in terms of creating access to land, boosting local production and supporting community food. Increasing access to growing improves physical and mental health, community engagement/knowledge sharing, and can provide opportunities for entrepreneurship and employment.

Enablers

Zoning and Land Use Policies:

- Designate areas for urban agriculture, community gardens, and farmers' markets (ensuring public/active travel access).
- Encourage mixed-use developments that incorporate food production spaces.
- Repurpose county farms as smallholdings or farms supplying into school and hospital meals

Permitting and Licensing:

- Streamline processes for food-related businesses (e.g., food trucks, small-scale processors).
- Simplify regulations for home-based food production and sales
- Simplify regulations for small-scale accommodation facilities on commercial horticulture sites
- Do not permit hot food retail outlets near schools and colleges

Public Spaces and Infrastructure:

- Create public food-growing spaces (e.g., rooftop gardens, vacant lots).
- Invest in food infrastructure like cold storage facilities and distribution hubs.

Examples

[Our Food 1200](#) (see Section 2 of the report): Our Food 1200 matches landowners and potential growers in Powys, helping to provide access to land and encourage more sustainable food production in the area.

[Food Systems Development Project Carmarthenshire](#) will put in place infrastructure, equipment and skilled staff to model field-scale sustainable fruit and vegetable production site at the 100-acre council farm.

[Larder Cymru](#) have been collaborating with local authorities review school menus, seeking to integrate more local produce onto the public plate

Funding

[Horticulture Development Scheme | Sub-topic | GOV.WALES](#)

[FUNDING - AgriFood4NetZeroNetwork+](#)

[Wales innovates: creating a stronger, fairer, greener wales \[HTML\] | GOV.WALES](#)

Food system linkage considerations

- Ensure food policies address social equity by considering marginalized communities.
 - E.g. Increasing access to fruit and vegetables among low-income households reduces NHS reliance
- Engage diverse stakeholders in decision-making processes.